

OEROUDE NATUURGEBIEDEN REESTDAL

CULTUURHISTORISCHE WANDELING I OUD AVEREEST
ROUTE 11 km

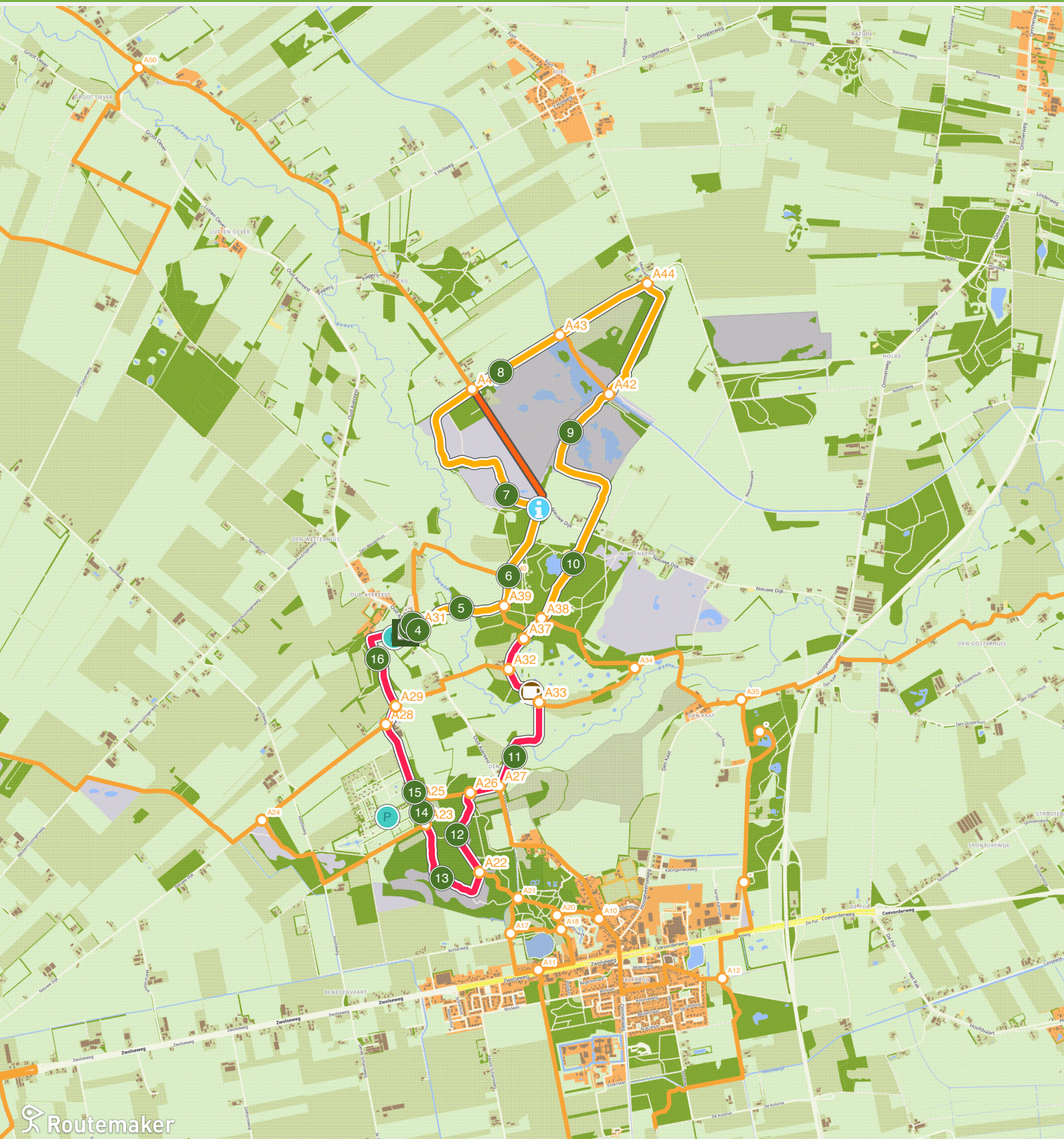
Het Reestdal: wandel door het oeroude beekdallandschap langs het lieflijk kronkelende grensriviertje de Reest en door maar liefst drie natuureservaten. Kijkheuvel Takkenhoogte geeft zicht op het Meeuwenven, op de Wildenberg dolen schapen en grote grazers, de Haardennen kent stuifduinen.

Route gemaakt door Landschap Overijssel in samenwerking met de Reestdalgroep.

20
24

Oeroude natuurgebieden Reestdal

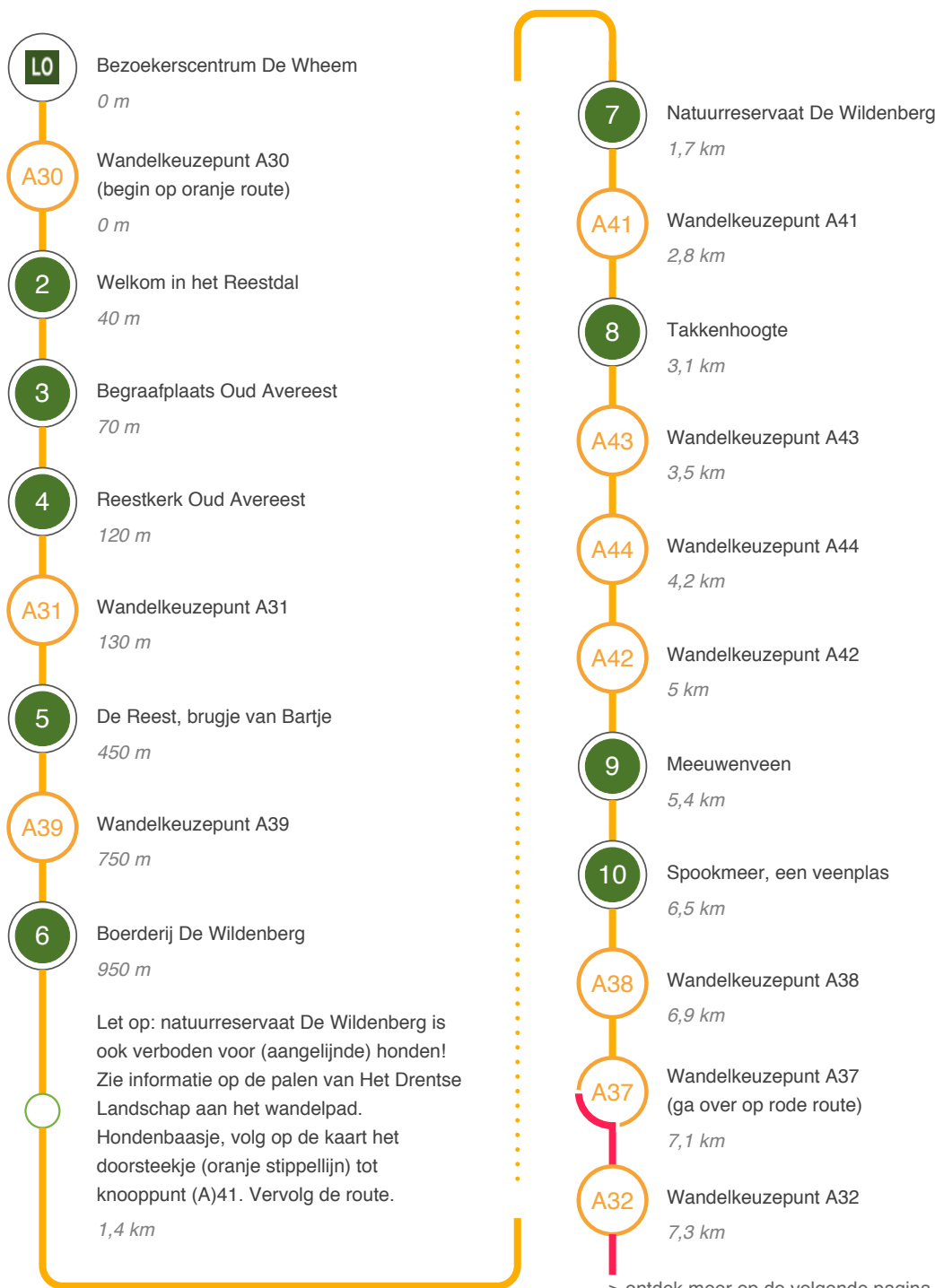
Cultuurhistorische wandeling I Oud Avereest

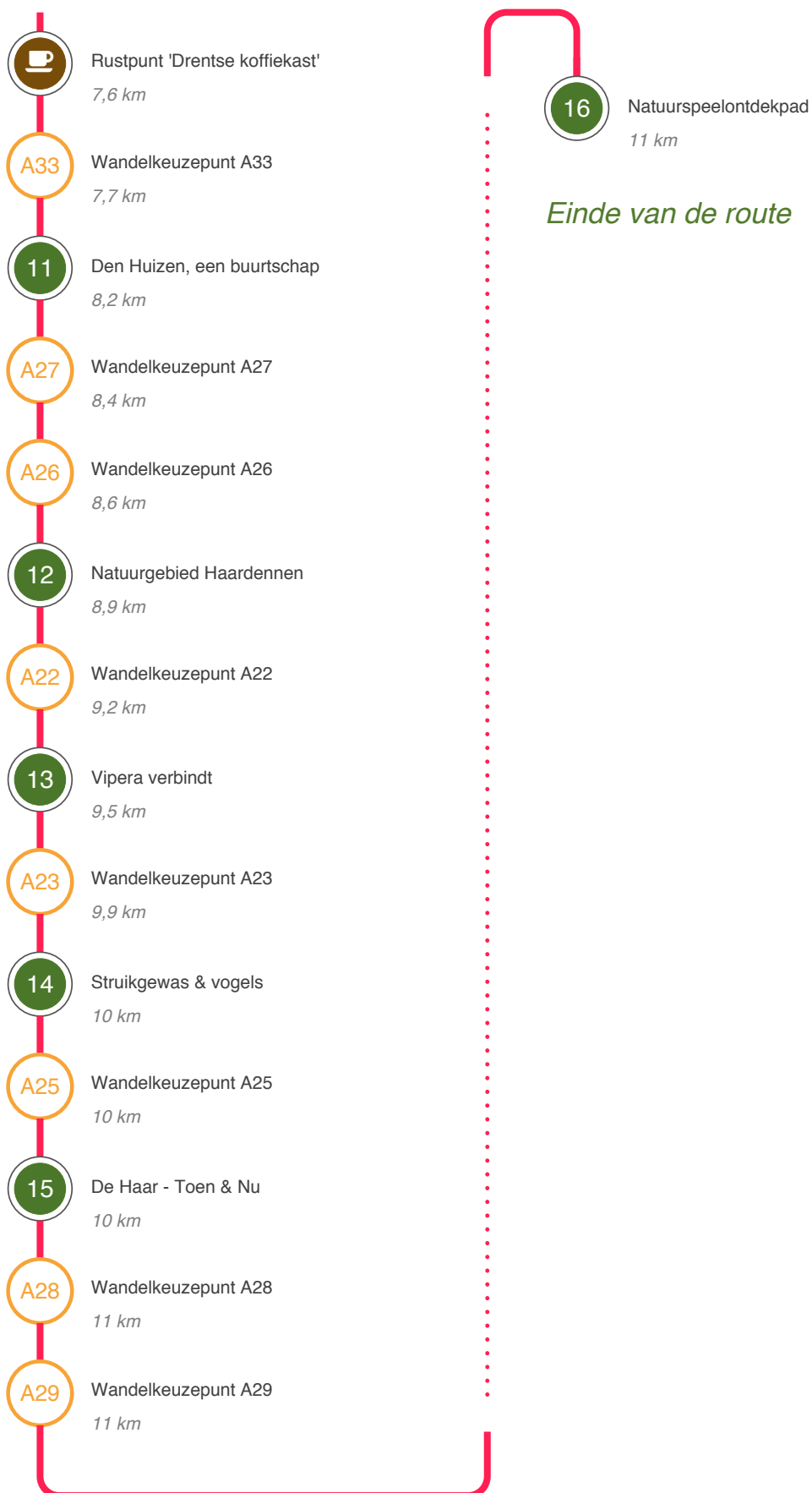
Oeroude natuurgebieden Reestdal

Hoe kom ik bij het startpunt?

Startpunt: bezoekerscentrum De Wheem, Oud Avereest 22, 7707 PN Balkbrug. Alternatief: camping aan De Haar in Balkbrug. Start bij wandelknooppunt A25. Horeca: camping aan De Haar en een Rustpunt (selfservice) in Rabbinge. Hond mee? Volg de alternatieve route (doorsteekje) op De Wildenberg (zie instructie).

Vervolg route

Oeroude natuurgebieden Reestdal

11 km

Bezoekerscentrum De Wheem

Bezoekerscentrum De Wheem

Bezoekerscentrum De Wheem van Landschap Overijssel is een goed begin- of eindpunt van een middagje Reestdal. In de fraaie boerderij vind je een winkel en je kunt er terecht voor een kopje koffie met krentewegge.

Speelnatuur

Kinderen kunnen zich vermaken met het spannende Speelnatuurpad dat start achter het bezoekercentrum. Ook worden er regelmatig leuke en interessante activiteiten in het landschap georganiseerd voor jong en oud!

<http://www.landschapoverijssel.nl/bezoekerscentrum-de-wheem2> (openingstijden De Wheem)

Wandel- en fietsroutes

De Wheem is een Toeristisch Overstap Punt (TOP); een vertrekpunt voor wandel- en fietsroutes door het Reestdal. Naast de wandelingen van wandelnetwerk Vechtdal, kun je vanaf hier verschillende routes via de app van Landschap Overijssel volgen. Alle routes (ook speurroutes!) vind je via:

<https://www.landschapoverijssel.nl> (routes Landschap Overijssel)

Welkom in het Reestdal

Welkom in het Reestdal

Op de grens van Overijssel en Drenthe ligt het Reestdal. Een eeuwenoud kleinschalig landschap met bos, heide, hooilanden en oude (keuter-/heren) boerderijen met een interessante geschiedenis. De Reest slingert, merendeels in haar oorspronkelijke vorm tussen Dedemsvaart en Meppel, door het landschap.

<https://landschapoverijssel.nl/reestdal> (Een rijke historie)

Natuurbeheer

Een groot deel van deze route gaat over terrein van Landschap Overijssel. Al 90 jaar beschermen, ontwikkelen en beheren wij de bijzondere natuur en het streekeigen landschap. Het natuurbeheer in het Overijsselse & Drentse Reestdal gebeurt in nauw overleg met de Natuurwerkgroep de Reest.

<https://hetreestdal.nl/> (Diversiteit in het Reestdal)

Streekeigen

In het Reestdal werken wij o.a. aan herstel van natuurlijke bosranden. Ook zijn er plekken waar we het bos gefaseerd uitdunnen en nieuwe streekeigen struiken aanplanten, zoals meidoorn, sleedoorn en Gelderse roos. En we zorgen ervoor dat de hooilandjes direct langs de Reest behouden blijven.

<https://www.landschapoverijssel.nl/wat-we-doen-en-waarom/dossiers/natuurbeheer> (Meer over het natuurbehoud)

Dekzandlandschap & waterbeheer

Tweede helft twintigste eeuw: de natte, lagere gronden van het dekzandlandschap werden in deze periode flink verbeterd met ruilverkavelingen. Hiermee werden de agrarische productieomstandigheden geoptimaliseerd door de percelen van boeren bijeen te brengen en de waterbeheersing te verbeteren.

<https://landschapoverijssel.nl/kennis/landschap/dekzandlandschap> (Dekzandlandschap (link))

Natuurlijke klimaatbuffers

Het toekomstige natuurbeheer heeft ook onze grote aandacht. Verschillende natuurorganisaties in Nederland pleiten voor het aanbrengen van natuurlijke 'klimaatbuffers' om ons landschap klimaatbestendig te maken. 'Klimaatbuffers' zijn gebieden waar de natuurlijke processen de ruimte krijgen.

<https://www.klimaatbuffers.nl/projecten/beekdal-van-de-reest-fase-1> (Project beekdal, fase 1)

Begraafplaats Oud Avereest

De oudste begraafplaats

In Oud Avereest vind je de oudste begraafplaats van de voormalige gemeente Avereest. In de 13e eeuw stond hier al een kerkje. De bewoners uit de omgeving werden bij de kerk begraven. Achter het smeedijzeren hek, op het hoogste gedeelte, stond de destijds houten kerk.

Militair Erehof Oud Avereest

Aan de Meppelerweg vind je het informatiebord over Militair Erehof Oud Avereest (NB loop er naartoe via het smeedijzeren hek). Achter het hek stond vroeger een baarhuisje. Op de historische begraafplaats Achterveld is die nog te zien.

Reestkerk Oud Avereest

Geschiedenis Oud-Avereest

De kerk van het buurtschap (gehucht, streekdorp) Avereest kent een lange geschiedenis. Het is in de 12e eeuw ontstaan op een hoge zandrug door ontginningen van de woeste gronden langs het riviertje de Reest. Tegenwoordig hoort Oud Avereest bij de plaats Balkbrug, gemeente Hardenberg.

Parochie Oud-Avereest

De parochie Avereest omvatte buurtschappen aan beide zijden van de Reest, zowel in Drenthe als Overijssel. Aan het begin van de 17e eeuw werd de kerk protestants. Doordat de kerk o.a. onderdak bood aan soldaten, werd het gebouw er niet beter op. Het gebouw stortte in 1635 in, maar werd vernieuwd.

Kerk Oud-Avereest 19e eeuw

Na een periode van veel gesteggel, werd rond 1851 uiteindelijk besloten tot nieuwbouw en wel op de huidige plek. De Reestkerk van nu kreeg in 1852 een torentje. Het kerkorgel kwam in 1866. De boer van De Weeme, nu het bezoekerscentrum van Landschap Overijssel, was toen ook dominee.

St. Vrienden van de Reestkerk

De stichting 'Vrienden van de Reestkerk' heeft als voornaamste doel om de kerk, een rijksmonument, op een passende wijze te exploiteren. Waaronder SKOA concerten (september t/m april op een zondagmiddag). Wisselende exposities (op zondagmiddag) in de ontvangstruimte grenzend aan de Reestkerk.

<https://reestkerk.nl/> (Reestkerk: concert / expositie)

5

De Reest, brugje van Bartje

Over de Reest

Het kronkelige riviertje De Reest, een hoogveenbeek, vormt de grens tussen Overijssel en Drenthe. Het Reestdal dankt niet alleen haar naam aan dit riviertje, maar ook haar kleinschalige cultuurlandschap.

<https://landschapoverijssel.nl/erfgoed/gebouwd-agrarisch-erfgoed> (Lees meer)

Rechte sloot?

Diverse keren bogen de bestuurders van beide provincies zich over de vraag hoe ze van het kronkelige riviertje een rechte sloot konden maken. Dat kon alleen als er aan weerszijden van De Reest stukjes grond van provincie zouden wisselen. Gelukkig zijn ze daar nooit uitgekomen.

<https://www.historischevereniginghasselt.nl/uploads/files/2009%2003%20%20b.pdf>
(Historie over deze omgeving)

Bartje en de bok

Het bruggetje hier over De Reest wordt ook wel het 'bruggetje van Bartje' genoemd. In de vroegere TV serie Bartje probeerde het ondeugende jongetje hier een eigenwijze bok de brug over te laten steken. Het was de slotscene van de film. Hierna trok Bartje samen met zijn bok de wijde wereld in!

6

Boerderij De Wildenberg

Boerderij 'De Wildenberg'

Al halverwege de veertiende eeuw wordt in de archieven van het klooster van Dickninge (De Wijk) melding gemaakt van 'De Wijldenbarghen', oftewel de woeste berg. Van oudsher werden vanuit de boerderijen in het gebied Wildenberg-Rabbinge de eenmansessen of kampen bewerkt.

Verbouwingen

Boerderij De Wildenberg kent een roerige geschiedenis met een groot aantal verbouwingen. Je kunt je misschien niet voorstellen dat hier in de tweede helft van de 20e eeuw grote mestsilo's waren en een loopstal voor honderden koeien.

Restauratie

Inmiddels is de boerderij mooi gerestaureerd en ontdaan van alle moderne bedrijfsgebouwen. De hoeve ademt nu weer de sfeer van de Reestlanden van een eeuw geleden. Het Drentse Landschap heeft de boerderij De Wildenberg in de jaren negentig aangekocht, het is nu een erfgoedlogies.

<https://www.dewildenberg.nl/> (Geschiedenis 'De Wildenberg')

Teken van welvaart

Beuken- en kastanjabomen in de voortuin vormden een teken van welvaart, maar boden ook de nodige beschutting tijdens een warme zomerdag; het bladerdak van de bomen vormt een natuurlijke parasol.

Natuurreservaat De Wildenberg

Natuurreservaat De Wildenberg

In natuurreservaat De Wildenberg, aan de rand van Het Reestdal, zie je glooiende heidevelden met stuifduinen. Het Drentse Landschap prijst zich gelukkig dit te mogen beheren!

Grazers als natuurbeheerder

Grazende, hoogbenige Schoonebeker heideschappen en Schotse Hooglanders in beweging over de terreinen van Het Drentse Landschap. Ze schonen de ongewenste plantengroei op. Maar dat is niet voldoende. Ook Natuurwerkgroep de Reest helpt een handje. Foto 2008: schotse hooglander op Meeuwenveen.

<https://www.drentslandschap.nl/natuurgebieden> (Lees meer)

Takkenhoogte

Familie Takken

De Takkenhoogte is een met eikenbos begroeide verhoging in het landschap. Deze verhoging is ontstaan als een rivierduin in de warme periode voor de laatste ijstijd. De Takkenhoogte is vernoemd naar de boerenfamilie Takken die in de 19e eeuw op boerderij De Wildenberg woonde.

Rijk aan soorten!

De vennen en nieuwe waterpartijen in dit gebied worden bewoond door groene en bruine kikkers, heikikkers en watersalamanders. Er broeden grauwe ganzen, wintertalingen, dodaarzen, wilde eenden, rietgorsen, roodborsttapuiten en grauwe klauwieren. Ook is het gebied van groot belang voor trekvogels.

Wand voor zwaluwen

Bij de inrichting van het natuurgebied vestigde zich een grote kolonie oeverzwaluwen in een zandhoop. Om de zwaluwen in het gebied te houden, is een deel van die hoop omgevormd tot een permanente zwaluwenwand.

Nieuwe soorten

In het heideveld van Takkenhoogte ontwikkelen zich verschillende soorten planten. De laatste jaren zijn veel nieuwe soorten opgedoken, zoals grote wolfklauw en heidekartelblad. Ook komen in het gebied paddestoelen voor die karakteristiek zijn voor schrale bodems.

<http://hetreestdal.nl/?p=696> (Lees meer)

9

Meeuwenveen

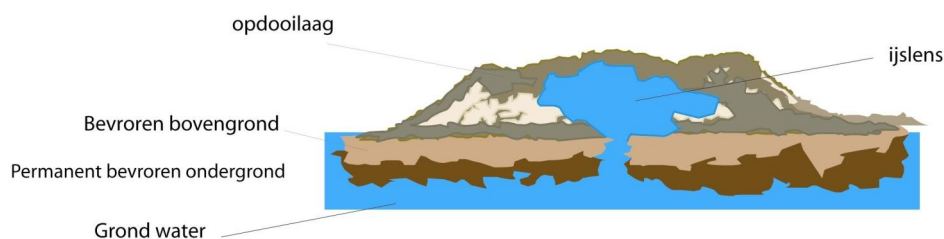

Kokmeeuwen en planten

Het Meeuwenven is een groot ven (een zogenoemde 'pingoruïne') met een duidelijke ringwal die gedeeltelijk is afgegraven. Vroeger huisde in het ven een grote kolonie kokmeeuwen waaraan het zijn naam te danken heeft. In het ven groeit veel slangenwortel, dat behoort tot de aronskelkfamilie.

<https://wilde-planten.nl/slangenwortel.htm> (Lees meer...)

Pingoruïne

Een pingo is een heuvel tot zo'n 60 meter hoog, ontstaan doordat ondergronds ijs circa 100.000 jaar terug de bodem heeft opgedrukt. Als het ijs smelt ontstaat een 'pingoruïne', die de vorm van een krater heeft. Het Meeuwenven is zo'n pingoruïne.

<https://www.geheugenvandrenthe.nl/pingoruïne> (Het ontstaan van een pingo)

10

Spookmeer, een veenplas

Witte wieven..

Hier zie je een veenplas die door de mensen uit de buurt 'het Spookmeer' wordt genoemd. Het oude verhaal wil dat je er 's nachts de kans loopt een spookachtige gedaante uit het water te zien verrijzen die je met zijn knekelhand naar de diepten van het meer probeert te lokken.

Turf

De plas is waarschijnlijk ontstaan doordat water in de diep uitgestoven laagte bleef staan. Het veen dat in het ondiepe water ontstond, is door minder bijgelovige lieden als turf uit het Spookmeer gestoken.

<https://www.terugindrenthe.nl/tijdlijnen/rand-van-drenthe/> (Turfwinning in Drenthe)

Goed kijken

Meestal ligt het spookmeertje er heel rustig bij. Als je goed kijkt (en even blijft kijken, want hij duikt regelmatig onder) zie je hier de dodaar - een klein familielid van de fuut die zijn naam dankt aan zijn pluizige kontje.

<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/dodaars> (Over de dodaar)

Rustpunt 'Drentse koffiekast'

Een heerlijk plekje om even pauze te houden. Je vindt hier een 'Drentse koffiekast' (selfservice, inclusief prijslijst) met onder andere koffie en thee. Het rustpunt is het hele jaar open van zonsopgang tot zonsondergang.

<https://www.drentslandschap.nl/vlees-van-het-landschap> (Vlees van het landschap (HDL))

Beheerboerderijen in Rabbinge

In de wintermaanden staan de Limousin-runderen van Het Drentse Landschap op stal. Bij de twee beheerboerderijen in Rabbinge kun je de runderen van nabij bewonderen, ook in de stelten-hooiberg (foto). Tip van de boer, blijf altijd op afstand! Zomers grazen ze in de weide van Het Drentse Landschap.

Den Huizen, een buurtschap

Beschermde dorpsgezicht

Den Huizen is één van de oudere buurschappen in het Reestdal. Het bestaat uit slechts vier boerderijen, waarvan drie zich een rijksmonument mogen noemen. Daar komt bij dat Den Huizen de status van beschermd dorpsgezicht heeft gekregen. Het Reestdal kent meerdere karakteristieke boerderijen (link).

<https://hetreestdal.nl/?p=5585> (Boerderijen in het Reestdal)

Beeldende kunstenaars

In een van de boerderijen woont Piet Eggen, één van de vele kunstenaars in het Reestdal waarvoor de Reest en het Reestdal vaak als inspiratie dienen. Open de link.

<https://www.vogelkunstenaars.nl/kunstenaars/piet-eggen/> (Vogelkunstenaar Piet Eggen)

Natuurgebied Haardennen

Naam 'Haardennen'

Je loopt hier in natuurgebied Haardennen. Het woordje 'Haar' betekent hoogte en zoals je ziet staan op de armere zandgronden, die iets hoger liggen, inderdaad hoge dennen. Zo ontstond de naam 'Haardennen'. Het gebied wordt beheerd door Landschap Overijssel.

<http://hetreestdal.nl/?p=663> (Beheerder Dijkstra vertelt)

Stuifduinen

Doordat de heidevelden werden overbegraasd en er teveel werd afgeplagd, ontstond hier een voedselarme bodem waar zand aan de oppervlakte kwam. Door de wind verplaatste het zand en vormde zo stuifduinen. Naast heide vind je hier ook bos met vennetjes, zogeheten veengaten, en mooie zandruggen.

<https://www.landschapoverijssel.nl/heidelandschap> (Beheer heidelandschap)

13

Vipera verbindt

Afname soortenrijkdom

In Europa zien we door o.a. ontginning, verbossing en bepaalde landbouwmethoden een forse afname van heide en hoogveen. Hierdoor hebben plant- en diersoorten als de adder, levendbarende hagedis, heideblauwtje en beenbreek het moeilijk. Meer weten over vlindersoorten, open de link.

<https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/heideblauwtje> (Vlinders in Nederland)

Verbinden heideterrein

Om het leefgebied van dit soort bedreigde plant- en diersoorten uit te breiden, zijn hier in de afgelopen jaren via het project 'Vipera verbindt' verschillende heide- en hoogveenterreinen weer met elkaar verbonden.

Herstel

Inmiddels zien we bijzondere soorten als de adder (vipera), levendbarende hagedis en kamsalamander terugkomen. Ook verschillende plantensoorten als het heideblauwtje en klokjesgentiaan profiteren van de maatregelen.

<https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=15597> (Vipera verbindt, lees meer)

14

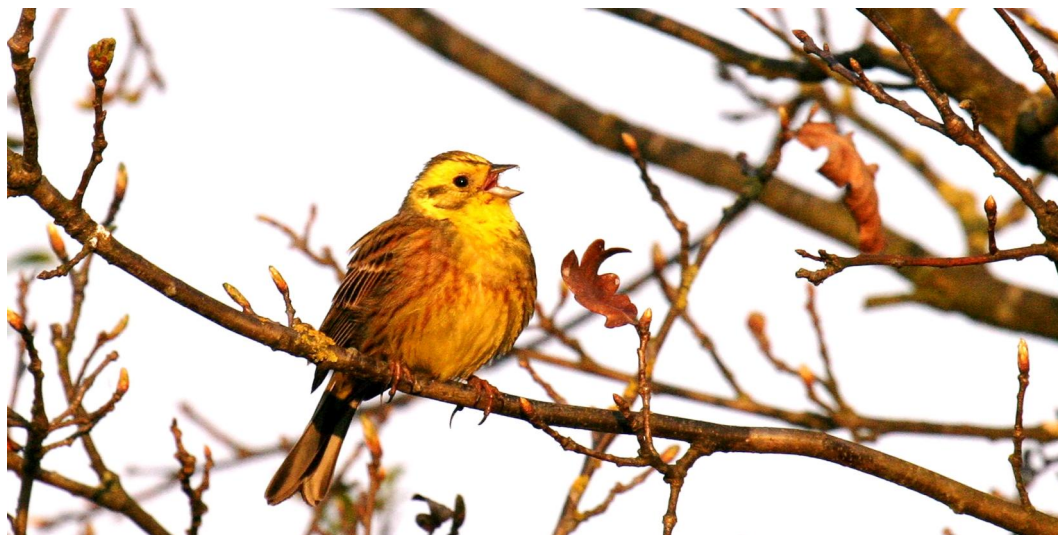
Struikgewas & vogels

Schuilplekken

De struiken, hier links en rechts van het pad, bieden een fijne leefomgeving aan allerlei vogelsoorten. In het struikgewas vinden ze volop voedsel, in de vorm van insecten en bessen, en ook vormen de struiken een beschutte schuilplek voor vogels. Benieuwd naar alle vogelsoorten? Open de link.

<https://hetreestdal.nl/?p=8520#:~:text=Vogels%20als%20rode%20wouw%2C%20tapuit,za%20zich%20hier%20blijven%20ontwikkelen.> (Vogelparadijs in het Reestdal)

Geritsel en gekwetter

Als je even oplet, beweegt er van alles en hoor je gekwetter. Het zachte tikken van de roodborst en het winterkoninkje, het roepen van allerlei mezensoorten, de alarmroep van de merels. Soms zie je iets verderop groepjes vinken op de paden hun kostje bij elkaar scharrelen. Tip, zet het geluid hard.

Bij deze locatie hoort een audiofragment. Luister dit af via de website of de mobiele app.

15

De Haar - Toen & Nu

De Haar 5: Toen & Nu

De Haar en Westerhuizingerveld waren vroeger uitgestrekte, woeste gronden. Na verloop van tijd vestigden zich boeren in het gebied. Ze vormden samen een buur(t)schap en ontgonnen het land. Er kwamen kleine boerenbedrijven; zoals aan De Haar 5. Hedendaags een camping en Reestdal Outdoor.

<https://www.reestdaloutdoor.nl/> (Reestdal Outdoor)

De Haar 7: Toen & Nu

Vroeger zag dit gebied er heel anders uit. De schaapherder doolde vanaf buurtschap Den Huizen - op het erf zie je nog een monumentale schaapskooi - over de Haardennen tot in het Westerhuizingerveld (richting 't Staphorsterbos). Tegenwoordig vormt Brasserie de Boerderij het hart van camping Si-Es-An.

<https://www.si-es-an.nl/> (Camping Si-Es-An)

Streekproducten Reestdal

De kok(s) van Brasserie de Boerderij werken graag met de smaakvolle streekproducten, ook vegetarisch, uit het Reestdal. Informeer er gerust naar. Benieuwd naar alle streekproducten in het Vechtdal en Reestdal? Open de link Visit Regio Hardenberg.

<https://www.brasserie-de-boerderij.nl/> (Brasserie de Boerderij)

<https://www.visithardenberg.nl/streekproducten/> (Visit Regio Hardenberg (link))

16

Natuurspeelontdekpadd

Bas de das

Samen met de kinderen van de basisschool in Oud Avereest en 2 basisscholen uit Balkbrug is hier een speelnatuurpad gemaakt. Deze leuke ontdekroute (volg de houten kop van Bas de Das) start bij de parkeerplaats achter de Wheem.

Spelen

Hutten bouwen, klauteren en klimmen zijn belangrijk voor kinderen en vooral heel erg leuk! Dus kinderen... trek je (groot)ouders uit de luie stoel en laat ze lekker spelen. Of ga zelf lekker spelen en wijs je (groot)ouders naar een van de picknickbankjes.

<https://www.landschapoverijssel.nl/gebieden/de-wheem/speelnatuurpad-van-bas-de-das>
(Lees meer)

